

Asia: VN/34680/2022

Lausuntopyyntö Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit alatyöryhmän 1. Rikollisuus ja rikosasioiden käsittely sekä rangaistukset ja niiden täytäntöönpano ehdotuksista

Tukinainen ry on järjestö, joka tarjoaa Raiskauskriisikeskus Tukinainen tukea, apua ja neuvontaa seksuaaliväkivallan uhreille ja heidän läheisilleen sekä uhreja työssään kohtaaville ammattilaisille. Näin ollen annamme kommenttimme seksuaalirikosten uhrien näkökulmasta.

Rikosprosessin tavoitetta koskevassa kappaleessa kuvattu tulevaisuuden rikosprosessi on tavoittelemisen arvoinen. Erityisen hyvältä kuulostaa prosessin nopeutuminen. Tällä hetkellä rikosprosessin pituus on yksi niistä syistä, joiden vuoksi asiakkaamme päättävät olla tekemättä rikosilmoitusta kokemastaan seksuaaliväkivallasta.

Ehdotetun lyhytmenettelyn (toimenpide 13) valmistelussa on arvioitava tarkasti sen vaikutukset seksuaalirikosasioihin ja uhrien oikeusturvan toteutumiseen. Osalle asiakkaistamme tieto siitä, ettei oikeussalissa tarvitse itse kertoa suullisesti tapahtumista, olisi varmasti helpotus. Osalla se voisi vaikeuttaa prosessia ja tapahtumista kertomista. Seksuaalirikoksen asianomistajan kyky tuottaa loogisesti etenevä ja riittävästi yksityiskohtia sisältävä kertomus voi vaihdella sekä yksilökohtaisesti että prosessin vaiheen mukaan. Rikosprosessi on niin pitkä, että esitutkintavaiheessa asianomistajan valmius kertoa teosta ei välttämättä ole mm. traumareaktioista johtuen samalla tasolla kuin siinä vaiheessa, kun asiaa käsitellään oikeudessa. Tämä muutos voi johtua esimerkiksi siitä, että asian käsittelyyn on ehtinyt saada psyykkistä apua. Asianomistajilla tulisi olla lyhytmenettelyssäkin mahdollisuus halutessaan tulla kuulluksi suullisesti, mikäli he kokisivat suullisen kertomuksen tuottamisen helpommaksi. Asiakkaat kokevat yleisesti seksuaalirikoksista annettavat tuomiot liian lyhyiksi. Mikäli lyhytmenettelyssä saisi 1/3 alennuksen tuomioon, eikä menettelyyn tarvittaisi asianomistajan suostumusta, voitaisiin prosessi kokea entistä epäoikeudenmukaisemmaksi ja se vaikuttaisi todennäköisesti nostavasti uhrin kynnykseen tehdä kohtaamastaan seksuaaliväkivallasta rikosilmoitus.

Rikosuhrimaksujen korottaminen (toimenpide 25) olisi kannatettavaa ainakin vakavimmissa rikoksissa.

Sähköisen ja tietoturvallisen teknisen alustan käyttöönottoaminen (toimenpide 32) on erittäin kannatettavaa, koska se vähentää asianomistajien epätietoisuutta siitä, missä vaiheessa hänen asiansa on ja mitä sille tapahtuu seuraavaksi, mikäli myös asianosaisilla olisi pääsy kyseiselle alustalle.

2. Kommentit alatyöryhmän 2. Siviiliasioiden käsittely, sovittelu ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot ehdotuksista

TukinAISella ei ole kommentoitavaa tähän.

3. Kommentit alatyöryhmän 3. Hallinto-oikeudelliset asiat ja erityistuomioistuinasiat ehdotuksista

TukinAISella ei ole kommentoitavaa tähän.

4. Kommentit alatyöryhmän 4. Oikeudellinen neuvonta ja avustaminen ehdotuksista

Alatyöryhmän visio jokaiselle tarjolla olevista laadukkaista ja tarkoituksenmukaisista oikeudellisen neuvonnan ja avustamisen palveluista on erittäin kannatettava. Tavoitteena on mainittu, että yhteistyö oikeudenhoidon toimijoiden ja sidosryhmien kanssa on saumatonta ilman päällekkäisiä prosesseja. Asiakkaita ohjataan tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Tähän keinoksi on ehdotettu mm. eri sektoreilla toimivien viranomaisten välisen vuorovaikutuksen edistämistä. Tämän edistämisen ei tule rajoittua pelkästään viranomaisiin. Ohjaamisessa tulee huomioida myös järjestökentällä toimivat tukijärjestöt, joihin ohjaamisen parantaminen parantaa sekä palveluiden saatavuutta että saavutettavuutta ja asianosaisten oikeusturvaa läpi oikeusprosessin. Tällä hetkellä se, millaisen ohjauksen asiakkaamme on uhrin tukipalveluun saanut, on usein sattumanvaraista. Tätä tavoitetta toteutettaessa pitäisi ottaa järjestöt vahvasti mukaan asiakkaalle toimivan palvelupolun suunnitteluun niin, että tavoite jokaiselle samalla tavalla saatavilla olevista tukipalveluista täyttyisi.

Osallistavassa ja arvostavassa kohtaamisessa on tarkoitus huomioida paremmin asiakkaan yksilölliset tarpeet (toimenpide 105). Tämä on tärkeää. Kohtaamisen kehittämiseksi on tarjottu keinoiksi mm. koulutusta ja verkostoitumista. Tässä voitaisiin hyödyntää nykyistä enemmän järjestökentän osaamista. Useissa järjestöissä on vuosikymmenten ajalta kokemusta erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kohtaamisesta.

5. Kommentit alatyöryhmän 5. Täytäntöönpano ja Ulosottolaitoksen toiminta ehdotuksista

TukinAISella ei ole kommentoitavaa tähän.

6. Kommentit alatyöryhmän 6. Hallinto-, henkilöstö- ja koulutusasiat ehdotuksista

TukinAISella ei ole kommentoitavaa tähän.

7. Muita huomioita Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Tukinaisella ei ole muita huomioita toimenpide-ehdotuksista.

Laine Eeva
Tukinainen ry/Raiskauskeskus Tukinainen